శ్రీ వి.వి. బి. రామారావు

పాటు

"యాటి మాఁవా అలగ సూత్తన్నావ్?"

పైటను బింకంగా కప్పుకుంటూ అడిగినాది ఎరకమ్మ.

నాగులోడు సూస్తా నిలబడిపోనాడు. అది కళ్ళల్లేదో ఎలుగు. సిగ్గొడిపోనాది ఎరకమ్మ. నేచి గుడిసిలో కెలిపోనాది. ఎన్నులోంచి ఆడికళ్లు గుచ్చుకుంటూనే ఉన్నాయి.

–ఎరకమ్మ సామాన్లు సర్దేసినాది. బొట్టిడికి జుబ్బా తొడిగి పసికూనని సంకనెత్తుకుంది.

"ఆదివోరం మాఁవా! సంతకెళ్ళేదోవ ఆటేసుకుందాం. బేగొచ్చేసి బై స్కోపుకెళ్ళాల మరి నెగు మాఁవా!"

-సల్ల గెల్లి పోతన్న బతుకులు.

ఎరకమ్మకి మనువు కాకముందు ఆళ్ళ జట్టూ నాగులోడిజట్టూ ఇజానారంల కల్సినాయి.

ఇశాపట్నం పలాస కోచీనోంచి నాగులోడి జట్టోళ్ళు దిగినారు.

"ఓరి నాగులయ్య! ....ఓరోరి నాగన్న!" అంటూ తండ్రీ కొడుకుల్ని కావలించేసుకున్నాడు ఎరకయ్య.

"ఇదేన్రేట నీ బొట్టి?" నాగన్న డిగినాడు.

"బండి నేటయినట్టుందిరో...." ఎరకయ్య దిగలు పడిపోనాడు.

బండికోసం సూడకేస్....ఎన్నాళ్ళకో కలిసినాం.... ఇయ్యాలకెటెళ్ళొద్దు....నాకాడబత్తేలున్నాయ్....పదండెహే!"

గబగబా నాగులోడి బావు మేకల్ని తరిఁవేసినట్టు ఆళ్ళని మైదానంనోకి తీసుకొచ్చేసినాడు.

రొంటినోనుంచిబీడీ తీస్తాఅన్నాడు నాగన్న: "ఒరేయ్ ఎరకయ్యా మనలో మనమాట, బొట్టి ఎత్తరై పోతంది... ఆటేపైనా నేర్పిందా?"

"బీడీ ఇటొడెయ్!" ఎరకయ్య దమ్ము లాగాడు.

సాపలిప్పేసి గూడు సేసుకుంటుంది ఎరకయ్య ఆడదాయి. ఎరకయ్యకి గూడు జటకాబండి గూడునాగా సుబ్బరగుండాలి.

"బొట్టి రజసొలా అయిపోయి బంతినా గెదగిపోనాది. మనువుమాట ఆలోసించినావా?"

"మంచి మనువురావాలగందా!"

"ఓర్రెరిమొగఁవా...."

గట్టుమీద కూకున్న అయ్యకాడికొచ్చినాది ఎరకమ్మ.

"అయ్యా! నూనె కావాల....పావలియ్యమందమ్మ"

"ఒలేయ్ బంతిపువ్వా....ఇలా రాయే...." నాగన్న పిలిసినాడు. ఎరకమ్మ మొగమాట పడింది.

"ఒలేయ్‌సిలకమ్మా....ఈళ్ళకొండెయ్యే... ఎన్నాళ్ళకో కలిసినాం ...నువ్వు నూనేటీ తేవొద్దుగాని....అవునే....నీ పేరేటే?"

"చెప్పెహె...."ఎరకయ్య కసిరాడు. ఆడి మనసులో ఏదో తెలీని ఆలోసెన దొలిచేస్తంది.

"ఇల్రాయే!" సెయ్యిబట్టుకునిలాగినాడు నాగన్న. "నీ పేరుసెప్పే!"

"ఎరకమ్మ"

"మా యమ్మే !....ఒరేయ్ ఎరకయ్యా.... నీతో కుసింత మాటాడాల... చూడొలే....సిలకా....ఈ బొట్టిని నీకాడడికో....మేఁవెల్లి కుసింత టీ తాగొత్తాం నెగురబ్బీ"

అయ్య దరిజా సూసి తెల్లబోనాడు నాగులయ్య. బీడీ ముక్కకి ఐదుపైసలిమ్మంటే ఇయ్యడుగాని ఇదేటో!

"ఒరేయ్. ఈ రూపాయెట్టుకెల్లి పిత్తపరిగెలొట్టుకు పొర్రా...."

దీంతో నాగులయ్యకి కళ్ళు తిరిగిపోనాయి.

"ఓరి ఎరకయ్యా....నీ బొట్టిని మావోడికి మనవుస్తే ఎట్టాగుంటదంటావ్?"

పుణుకులు పచ్చడిల నంజుకుంటూ అడిగినాడు నాగన్న.

"నాకేటి తెల్దు....నా ఆశదాయినడిగి సూడు!"

"ఆశనాయాల్ని అడిగేదేటా సన్నాసీ....ఏదీ పట్టాయిడు బావూ, రెండు టీయలు....బొట్టిడి మనువుకి మూడొందలు జాగర్త సేసినాను....అది నీకిప్పుడిచ్చీ మంటా వేటి?"

ఎరకయ్య ఆలోచనలో పడ్డాడు.

"ఏటటన గుండిపోనావు?"

"ఒద్దునే....రేపు గజపతినారం ఎల్లి...."

"మీ ఆడదాయితో...."

ఎరకయ్యకి ఏదో ఆలోసెనొచ్చినాది.

"నా బొట్టి ఆటసూసినావా?"

"మన గూటి పచ్చికి ఆటరాకేటిసేస్త దెహ!"

ఎరకయ్యగోడికి మనసు నాగుతోంది. మూడొందలకి బొట్టినిచ్చేస్తే మరి ఆడు...

నాగన్న ఎరకమ్మ తల్లి కాడ కెల్లినాడు.

"రాయమ్మ సెల్లెమ్మ....నీ బొట్టిని నా బొట్టిడికి మన వియ్యాలి ఇదిగో మూడొందలు...."

"అదేటలగంటవూ ....గజపతినారంల ఆడు ఎనిమిదొందలిస్తామన్నడు....ఇంతకీ దాని మనువుకేటి తొందర...." ఎరకయ్య మనసులోని ఆలోసెన కక్కేసినాడు.

"ఎవ్వడాడు....నామీద పోటీ....రాయే బంతిపువ్వా మావోడ్ని సూసినావుగంటా....అడి ఆటాసూద్దువు"...

పిత్త పరిగెలొట్టుకుని నాగులోడొచ్చేసినాడు.

"ఉరేయ్ నాగులయ్యా... దండెంవేసి....దీనికి నీ ఆట సూపించు."

–యిద్దెం....యిద్దెం....డువ్వెండువ్వెం డువ్వెంట

సోగ్గా గడెక్కి తాడుమీద నడుస్తా కిందికిసూస్తన్నాడు నాగులయ్య.

"వాలెహ! కుస్తీకిరాయేస్! ఎరకయ్యరిసినాడు.

ఒక్కసిటంలో సెబాస్ అనీసి కూకుండిపోనాడు.

"ఏటా ఎరకా....ఇప్పుడేటంటవు?"

"ఒలేయ్ బొట్టీ....నవ్వూ గడెక్క వే...." ఎరకయ్య కూకేసినాడు.

సిటంల గడెక్కి పోనాదెరకమ్మ.

నాగులయ్యకి కళ్ళు కిందకు దిగనేదు. నోట్లో రెండు వేళ్ళెట్టుకుని 'ష్యయ్! ష్యయ్' అని ఈల వేసినాడు.

ఒకపాలి ఇటూ అటూ తిరిగి సేతులున్న గడ కింది కిసిలీసినాది ఎరకమ్మ.

"ఓసినీ!" నాగులయ్య నీసెనాడు.

నిబ్బరంగా పైటతీసి నడుంకి సుట్టేసినాది తాడుమీదే.

కిందకి సూసినాడు నాగులయ్య.

అదినేసూస్తన్న ఎరకయ్య కిసిక్కున నవ్వేసినాడు.

"కాలం మారిపోతంది ఎరిబాగులోడా .... ఒరేయ్ నాగన్నా .... ఇప్పుడేటంటవ్.... ఆళ్ళెనిమిదొందలిస్తదంటే నమ్ముతావా నేదా?"

ఇదేదీ పట్టనట్టు బొట్టి కాలిబొటకన వేలంత కైవారం తాడుమీద ఒయ్యారంగా వొల్లిరుసుకుంటంది.

"మనువాడితే దీన్నే మనువాడాల ...." నాగులో డనుకున్నాడు.

"ఓలమ్మ ఒందలకేటి....బొట్టి పిక్కనాగుంది...."నాగులోడి కళ్ళనోకి నికార్సుగాసూస్తన్న ఆడి తల్లి గట్టిగానేసినాది. "ఇక సాలు దిగిరాయమ్మ"...

"ఓరి సన్నాసీ....ముందెకెళ్ళు... గెంతెహ" నాగన్న చెప్పినాడు. నాగులోడు ముందుకెళ్ళినాడు....ఆడి సేతుల్లోకి గెంతీసినాది ఎరకమ్మ.

"ఓరయ్య....నా యజవాని మాటకేటిగాని .... ఆరొందలు తీసోక్క...." నాగులోడి తల్లి అనీసింది.

"అదేటోలమ్మ... నీ బొట్టిడికియ్యాలనే గంద ఇన్నాల బట్టి దానికి మనవుసూడకుండున్నాం...." శభీమనీ ఎరకమ్మ తల్లి ఒప్పీసుకుంది.

–డబ్బుసేతులు మారిపోనాది. బంతిపువ్వ మనువు కొచ్చీసినాది.

ఏడాది తిరక్కంట బొట్టి బిడ్డ నెత్తుకుంది.

-ఎరకమ్మ గాడొట్టుకుని తాటిమీద నడుస్తుంటే కళ్ళప్ప గించి సూస్తండు నాగులయ్య. ముగ్గురు బిడ్డల తల్లయినా ఎరకమ్మ వాడిపోని బంతిపువ్వునాగుంది.

"ఇదేటినగ!" ఎరకమ్మ కెనాగో ఉంది.

సేతిలగడ రెండో సేతిలోకి మారుసుకుంది....గేసిటం ఆగి గడ ఇసిరీసినాది

కిందనుంచి ఖంయ్ ఖంయ్‌మని ఈలలు.

పెద్దోడు డప్పు బేగేసే స్తన్నాడు.

నాగులోడి మనసు మనువాడినదాయికానించి కన్నోడి కాడికి దిగిపోనాది.

ఈడేటినగ డప్పు కొట్టుకోని - గజం మీనించి దూకి తాడుమీద నడిసి ఉంగరంల దూరడమేనేటి....మూడు పొద్దులయి పంతులెవుడో గూడేని కొచ్చి నూరిపోస్తన్నడు.

నాగులోడన్నావ్ కదూ నీ పేరు. నీ గుంటడ్ని బర్లేసి రెండు ముక్కలు సెప్పించుకో-పబుత్వం నాలాంటోళ్ళ కోసంవే కోట్లు కరుసెడతంది....నువ్వూ అచ్చరాలు దిద్దుకో. రేత్తిరి బడికిరా .... దేసం ముందుకుపోతంది.... మీరూ ముందుకెల్లాల మరి.

నాగులోడి కిదేటీ బోదయినాది గాదు ముందు.

-ఏటి మాంవా? ఎవురీయ్నా?" ఎరకమ్మడిగినాది.

"ఎవురేటే....మనంవూ మన్సులబత్తుకుల్లా సూడు....మన బొట్టిడు సదూకుంటే సదూకోడానికి డబ్బులిస్తరంట....మనోడికీ సదువుగావాల కదే...."

"మనకేలయ్యవన్నీ ....మనయిద్దె మనకుండాది.... ఆ బగవంతుడిచ్చింది సేన....మనకాలూసెయ్యీ గట్టిగుండాల గాని మనకేల ఈ సదూలు.... అయనా గవుర్నమెంటోడు మననేల ఇయన్నీ ఉబ్బరనియ్యాల?"

"అదేటే ఊరూరా తిరగకన్నా ఈడనే ఉంటున్నాం గందా.... మొన్న ఓట్లేక్సన్‌కి పదేసి రూపాలిచ్చినారు గందా....మన ఓటు...."

-"అదేమిటి నాగులయ్యా....విశాలభారతంలోనువ్ ఓ పౌరుడివి ఓమనరాజ్యాంగసూత్రాలప్రకారంఅందరంసమానులమే. అందరికీచదువూ, ఆరోగ్యమూ, ఉద్యోగమూదొరకాల"

"అయ్యఓరండయ్యగోరూ ! నాకు తెనీకడుగుతానూ గవుర్నమెంటోడికి డబ్బెలా వస్తంది? మనకిట్టరి నిచ్చీస్తాడేటి ?

-"అవన్నీ నీకేలే ఎర్రి మొగంవా....అయ్యఓరయ్యా మీ కాళ్ళట్టుకుంటా....బొట్టిడికి అచ్చరాలు సెప్పయ్యా. నాకు సేతయిందిచ్చుకుంటా !"

—రొంటిలో పదికాయితం ఎట్టుకుని నాగులోడు బయల్దేరతంటే ఎరకమ్మ అడ్డగించినాది.

"మనకేలయ్య సదూలు.... మా యయ్యా,మీయయ్యా సమూకోనేవుగందా....ఇప్పుడేటయి పోనాది....మనం బాగోనేవా....మనకేటి నోటుసెప్పు."

"మన్నాగ బొట్టిడు ఆడక్కర్నే దెహ ! ఉజ్జోగం సేసుకుంటడు."

ఎరకమ్మేటన్లేదు.

-"ఇయ్యాల పలకా పుస్తకము యిచ్చినారు... ఒచ్చీ నెల్ల గుడ్డలిస్తరంట...." బొట్టిడు సెప్పినాడు. ఆడి మొగం అంతా ఎలుగే ...ఎరకమ్మ ముందుకొచ్చి సటుక్కున అడిని గుండెల కదుంముకుంది

-బాగా సమూకోరానూకాలూ నేను పొద్దుగూకక్కండ పారొస్తా... సట్టులచారున్నం ఎట్టినాను....బర్నించి రాంగానే రెండు ముద్దలు తిను.

-సిన్నదాయిడప్పేస్తంది....సంటిదాయికిపాలు గుడుపుతూ కూకుంది ఎరకమ్మ సెట్టునీడ్న.

నాగులోడు ఇద్దెం సేత్తన్నాడు.

అయివోరయ్యా నా గుంటడికి బాగసదూసెప్పయ్య... తాడుమీద ఇద్దెంసేత్తన్న నాగులోడికి నాలికి పిడసకట్టుకపోతంది.

"ఎండ నావుగుంది....ఇయ్యాలేటో....మాంవ అదో నాగయిపోతండు....ఈసంటిది పాలొదలకున్నుంది !

-ఎరకమ్మ సంటిదాయిని పెద్దదాయికిచ్చి డప్పందుకుంది.

డప్పు ఏగం తగ్గిపోనాది. ఆట కడంబటి కొచ్చీసినాది

సుట్టూ మూగినజనం సిలవరి పళ్ళెంల డబ్బు వేస్త న్నారు....ఎరకమ్మ పళ్ళెం జనంల తిప్పుతంది.

-"ఇలా రాయే !"

మైకంలో ఓ గొంతు. ఎనక్కి తిరిగిసూసిందెరకమ్మ. సేతల రూపాయి చిల్లరట్టుకుని "సిల్లరియ్యే !" అంటండు మడిసి.

జనం పలచబడి పోతన్నారు.

ఎర మ్మకి పటుక్కున యాద స్తొచ్చినాది.

"ఏటే గుంటా ! .... మరిసిపోనావేటే.., ఇయ్యాల్టికి తగిల్నావ్ ..."

జనం ఎంత బేగిపోగయినారు అంత బేగి సెల్లాసెద రయిపోనారు.

'ఈడెక్కడ్నుంసొచ్చినాడూ!' ఎరకమ్మ సిటం తెల్ల బోనాది.

"రాయే రూపాయిచిల్లరందుకో...."

ఎనక్కి తిరగబోనాది ఎరకమ్మ. పరుక్కున రైక సించేసినాడు. కూతకుండ తన్నిసి "మాఁవా! "అని ఆరిసీసి నాదెరకమ్మ.

నాగులయ్య బద్దకంగా సూసినాడు.

రొమ్ముజారి కిందడిపోయేట్టు ముందుకొస్తంది రోజు కుంటూ.

ఎనకాలే....

"ఓరా గురా ! దాని ఎజంవాన్ని నే బతికున్నాన్రా." నాగినాలుగిచ్చుకున్నాడు. "తాగుబోతు నాయాల... నీ క్రోలాడది... బొరిగిల్ల తొంగోరాదూ."

బూమ్మీదడిపోయిన మడిసె మట్టి కరుసుక పోనాడు.

"ఎవుడీడు?"

"నా మనువుకి ముందు ఈడికిద్దాంవనుకున్నారు. జులాయెదవ... జట్టొదిలి పారిపోనాడు. ఇయ్యాలిక్క డగోరించినాడు. నువ్వేటిమావాఅలగున్నవ్?"

"కాసింతసలపరంగుందే..."

"ఎలిపోదాం మాఁవా.. ఈడితో మనకేం.. కల్లు తాగేసి శతం నేకుండొచ్చినాడు.."

ఎరకమ్మ మనసు గిజగిజ లాడిపోతంది.

నాగులయ్యకే ఒంటి మీద శతం నేదు.

"మాఁవా! మాఁ!వా" కుదిపి నేపినా దెరకమ్మ.

'తొంగోనీయే .."

నడిరేత్తిరి పేలాడ నొట్టుకుంది. "ఏట్రా నీ కెంత దయిర్యం... ఆడదాయిని... ఒట్టుకుంటె నీ దేటి తప్పా నే. అదీ నువ్వా ఆ నాడు కులక్కపోతే ఇయ్యాల ఇంత మందిల దాని సెయ్యొట్టుకుంటవు..."

"మాఁవా.., మాఁవా! ఏటిమావా అలగంతవు.. నేనేటిజేసినాను?... ఆడెవుడో.. మా యయ్యకి డబ్బు ఆశ సూపి... సచ్చినోడు.. మనంవూ...మన ఆటా ఒదిలీసి జులాయోడై పోనాడు..."

ఎరకమ్మ నాగులయ్య నుదర్న సెయ్యేసిసూసినాది.. పొగర్లొస్తందొళ్ళు.

'వయిజ్జుడికోడి కెలదాంనెగు"

"ఉండెహ! వయిజ్జుడేటి సేస్తడు..."గసిలీసినాడు.

పొద్దు పొడిచీవరకూ జాగారం సేసినాది ఎరకమ్మ.

.—తెల్లారి బడికెలి పోతానాని కంగాళిసేస్తండు బొట్టిడు.

"ఉంద్రయ్య! నీయయ్యకేటి బాగోనేదు. పొయ్యి వీడికేటి నేదు... లగెత్తుకెల్లి ఓ ఆటేసుకునొస్తే... ఇయ్యాల నచ్చివోరం... సంతదోవనేద్దాం నెగు.."

"అయివోరు గుడ్డలిస్తానన్నడు... ఇయ్యాలెల్లక పోతెనెట్టా?"

"గుడ్డలొద్దు వేటొద్దు... నువ్పద..."

"ఆడిసేత అడించకే...ఆడుఆటమర్సిపోనాడేటో"

"ఆడూ ఆడక నువ్వా ఆడక నేనెట్టాడతాను.... ఇయ్యాలాడ నేను....నాకుసలపరం పుట్టుకొస్తంది. నేనొంటరి నెల్లలేను...."

"ఓసినీ సిగదరగ ! ఆడేటిసేత్తడే... నిన్ననే బొమిక లేరిసినాను గందా .... ఏదో పనూ సూపించబోనాడు ఎర్రి మొగం...."

"అలగిసకుమాఁవా. ఆ రేత్తిరి సలపరంలేటన్నవో తెనుసా....నాకు గుండె ఘుండిపోతంది...."

"నేనేటి, నిన్నేటి, అనకుఁవేటే ..."

నాగులోడి పెదీమీద సిందులాడతన్న నవ్వుసూసి అదిసెయ్యి తీసి గుండె మీదెట్టుకుందెరకమ్మ.

"పదెహ, మలిపూటెళ్దువులే....

— .... డుంవిం డుంవిం డుంవింట — డప్పేస్తం దెరకమ్మ.

సంతకెళ్లీదోవ జనం పోగవతన్నారు.

బెదురు బయుటొడని కళ్ళుసెక్రాల్లాసేసుకు సూస్తందెర కమ్మ సుట్టూ.

సంటి దేడుపునంకించుకుంది. డప్పొదలడానికిల్లేదు. డప్పువాయిజ్జం ఇంకానగెత్తుకుపోతంది....కూన ఏశపినపడ కుండోయించెస్తంది. సెవులు గింగుర్లాడిపోతన్నాయి.

కన్ను మూసి తెరిసేనోగా బొట్టిడు కిందొడిపోనాడు.

"అమ్మో !" అని కేక డప్పు మోతలినబడ్నేదు.

"ఓలమ్మ, ఓలమ్మో ! నా బొట్టిడో !"

సిటంల సెతఁవొచ్చి వొళ్ళు తడిమిసూసింది...."నెగురయ్య నెగు...."

"మరేటినెగుస్తాడే....దొంగనంజకానా....ఆడికి సదూకావాల.... నీకు మొగుడు కావాల....ఆళ్ళకి బుద్దినేదే...."

"ఏటి కూసినావ్రా నీ...."

రొప్పుకుంటూ ముందుకొచ్చినాడునాగులయ్య.

"నాయయ్యా నూకాలూ .... దెబ్బ తగినిందేట్రా.... వొస్తందా....సూడ్రనాయినా.... నాకాసొకపొలిసూడ్రా...."

-డప్పు శబ్దం ఆగిపోయేసరికి జనం పలచపై పోతన్నారు ..

పాటొడిన బొట్టిడు నూకాలు కదలకుండ కళ్ళిప్పితూట్లు పొడిసే ఎలుగుసూసి మొగం సిట్లించుకు మూలిగినాడు "ఓయమ్మో !" యని.

మధ్యతరగతి మనిషి

శ్రీ కె. అంజయ్య

వాకిళ్ళు ఊడుస్తున్న చప్పుడు
గుండెల్ని సానబడుతున్నట్లు
గూరాఫి బూట్ల చప్పుడులోనే
మగతగొన్న ఆలోచనలు
ఇప్పటికి తెప్పరిల్లాయి.
పశువులు పొలాని కెల్తున్నాయి
నాగళ్ళమోత రాపిడ్లు
శరీరాన్నంతా చెక్కుతున్నట్లు.
సున్నపురాళ్ళు కాలుతున్నట్లున్నాయి
పొగ. .పొగ...ఊపిరాడనీయకుండా.
ఇవన్నీ మంచంపై పొర్లుతున్నంతకాలమే
నాలోని నిశ్శబ్దప్రపంచం బద్దలు కొట్టబడగానే
దృశ్యాల్ని పునర్దర్శనం చేసుకోవాలనే తపన
జీవితాల్తో ఆ రకంగానైనా ఏకంకావాలనే కోరిక
ఓ సమిధగానైనామారి
ఆ జీవితాలకు వెలుగు పంచితే బావుండేది.
ఉప్పొంగుతున్న పరివర్తనను బూడిదచేస్తూ
రాబోతున్నానని కేకేసే నల్లా చప్పుడు
ఏమండీ.....అనే పెళ్ళాం కేకలు
సాంసారిక రంగంలో
కల్వంలో మందులా నూరబడడం.